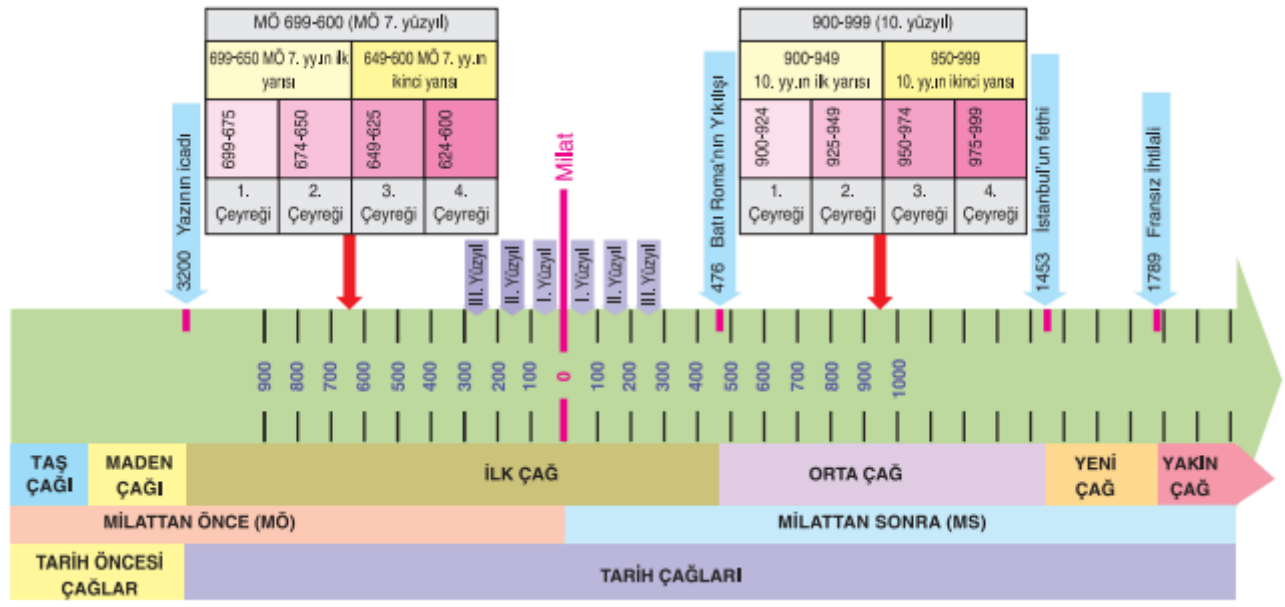

Tarihçiler, binlerce yıllık geçmişin incelenmesini ve öğretimini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Bu yöntemlerden biri de tarihin dönemlendirilmesidir.

Bu dönemlendirmede **zaman** aşağıdaki tarih şeridinde aşağıda ki şemada görüldüğü gibi yüzyıl veya asır adı verilen yüzer yıllık dilimlere ayrılır. Tarihi olaylar anlatılırken kullanılan miladi takvimin başlangıcı milat adı verilen sıfırdır.

Zaman çizgisi üzerinde miladın solunda yer alan yıllar sıfır noktasına yaklaştıkça küçülür. Bu yıllar ifade edilirken yılların miladın sağındakilerle karışmaması için başına mutlaka milattan önce anlamındaki MÖ kısaltması konulmalıdır.

Tarih Şeridi

Herhangi bir yılın kaçınıcı yüzyıla ait olduğu basit bir yöntemle hesaplanabilir. Bir tarih 3, 5, 8 gibi tek veya 18, 56, 92 gibi çift basamaklı ise I. yüzyıla aittir. Üç ve dört basamaklı bir tarihin ait olduğu yüzyılı bulmak için ise bu tarihin son iki rakamı silinerek kalan sayıya 1 eklenir. Örneğin Kök Türk Devleti'nin kuruluş tarihi 552'dir. Bu sayının sondan iki rakamı silindiğinde geriye 5 rakamı kalır.

Buna 1 eklendiğinde 552 yılının VI. yüzyıla ait olduğu ortaya çıkar. Aynı işlem İstanbul'un fethedildiği 1453 yılı için uygulandığında önce 5 ve 3 rakamları atılır. Geride kalan 14 sayısına 1 eklendiğinde de fethin XV. yüzyılda gerçekleştiği bulunur. Geçmişin dönemlendirilmesinde izlenen yollardan biri tarihin çağlara ayrılmasıdır.

Tarihin çağlara ayrılmasında toplumlar kendi tarihlerindeki önemli olayları esas almışlardır. Bu nedenle tarihçiler arasında çağların başlangıç ve bitiş noktaları konusunda tam bir görüş birliği yoktur.

Örneğin bazı tarihçiler Yeni Çağ'ın başlangıcı olarak İstanbul'un fethini, bazıları ise matbaanın icadını kabul etmişlerdir.

Aynı şekilde kimi tarihçiler İlk Çağ'ın **Kavimler Göçü**'yle birlikte sona erdiğini kabul ederken bir kısım tarihçiler bunun Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışıyla gerçekleştiğini söylemektedir. Geçmişin dönemlendirilmesinde karşılaşılan farklılıklar genellikle Avrupalı tarihçilerin kendi kıtalarındaki önemli değişimleri esas almalarından kaynaklanmaktadır.

Avrupa tarihi merkeze konularak yapılan bu dönemlendirmelerde Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışı, matbaanın icadı, Rönesans hareketleri ve feodalitenin çözülmeye başlaması gibi olaylar dikkate alınmaktadır. Kavimler Göçü ve İstanbul'un fethi gibi başka kıtalarda gerçekleşen olaylara ise bu olayların Avrupa tarihini etkilediği ölçüde yer verilmektedir.

Bu durum Avrupa merkezli dönemlendirmeyi dünyanın geri kalanı için tartışmalı hâle getirmektedir. Söz konusu dönemlendirme Avrupa milletleriyle farklı gelişim süreçlerinden geçmiş ve farklı kıtalarda devletler kurmuş olan Türklerin tarihiyle de örtüşmemektedir.

Tarihî çağlara ayrılması fikrini ilk benimseyenler Hristiyan teologlar olmuşlardır. Bunlardan biri olan **Aurelius Augustinus (Aurelyus Agustinus, 354-430)**, Kitabı Mukaddes'te geçen dünyanın altı günde yaratıldığı ifadesinden hareketle tarihi aşağıdaki gibi altı döneme ayırmıştır.

1. Hz. Âdem - Hz. Nuh	4. Hz. Davud - Babil Sürgünü
2. Hz. Nuh - Hz. İbrahim	5. Babil Sürgünü - Hz. İsa'nın Doğumu
3. Hz. İbrahim - Hz. Davud	6. Hz. İsa'nın Doğumu - Dünyanın Sonu

Tarihin Dönemleri

Hollandalı bir din adamı olan **Gisbert Voetius (Jisbert Foetyus) (1589-1676)** ise tarihi Hristiyanlığın geçirdiği aşamaları esas alarak üç döneme ayırmıştır. Voetius'a göre

Bu PDF içerik konuanlatimi.net sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

başlangıçtan Katolik kilisesinin kurumsallaştığı 500 yılına kadar geçen zaman ilk dönemi oluşturmaktadır. İlk dönemi kilisenin güçlü olduğu ikinci dönem izlemekte, ikinci dönem de Reform hareketlerinin başladığı 1517 yılına kadar devam ederek yerini son döneme bırakmaktadır.

Voetius'un üçlü sisteminden yola çıkan Alman tarihçi **Christoph Cellarius (Kıristof Selaryus, 1634-1707)** geçmişini yeniden dönemlendirmiştir. Cellarius Reform sonrası dönemde yaşamış olmasının da etkisiyle dönemlendirmesinde Hristiyanlık ve kilise dışı olaylara yer vermiştir.

Ona göre başlangıçtan Roma İmparatoru Konstantin'in öldüğü 337 yılına kadar geçen dönem Antik veya Eski Çağ olarak kabul edilmelidir. Bu tarihten 1453'e kadar geçen döneme Orta Çağ, daha sonrasına ise Yeni Çağ denilmelidir. Tarihin dönemlendirilmesine yönelik çalışmalara Türk tarihçiler de katılmıştır.

Askerî okullar için Tarih-i Âlem adıyla bir tarih ders kitabı hazırlayan Süleyman Hüsnü Paşa, Avrupa merkezli bir çağ ayrımı yerine **İslam** ve Türk tarihini merkeze alarak yeni bir çağ ayrımı yapmıştır. Buna göre tarih aşağıdaki gibi üç çağa ayrılmaktadır.

Tarih-i kurûn-ı ûlâ (Eski Çağ tarihi):	Hz. Âdem'in yaratılışı	Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti
Tarih-i kurûn-ı vustâ (Orta Çağ tarihi):	Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti	Osmanlı Devleti'nin kuruluşu
Tarih-i kurûn-ı ahire (Son Çağ tarihi):	Osmanlı Devleti'nin kuruluşu	Yeniçeri Ocağının kaldırılması

Süleyman Hüsnü Paşa, Yeniçeri Ocağının kaldırılışından kendi yaşadığı devre kadar olan dönemi de tarih-i asr olarak adlandırmıştır.

Tarih Bilimi Ders Notları